

2. Dutchak M.V. (2009) Sport dla vsikh v Ukraini : teoriia ta praktyka. K. : Olympic literature. 279.
3. Nosko, M. O., Danilov, O. O. & Maslov, V. M. (2011). Fizychnе vykhovannia i sport u vyshchых navchalnykh zakladakh pry orhanizatsii kredytno-modulnoi tekhnolohii. Pidruchnyk [Physical education and sports in higher educational institutions in the organization of credit-module technology]. K.: Vydavnychi Dim «Slovo», 264.
4. Krutsevych T.Iu (2008) Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia [Pidruchnyk]. K.: Vydavnytstvo NUFVSU «Olympic literature», 367.
3. Matvienko M.I. (2010) The curriculum of discipline "Physical education" Kamyanets-Podilsky: PE Buynitsky. 36 p.
4. Matvienko M.I. (2001) Determination of the place of tasks for the formation of skills and abilities for independent exercises by physical exercises in the system of tasks of physical education in pedagogical universities *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University Series 15 Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Issue. 9. pp. 23 - 29.
5. Matvienko M.I. (2011) Formation of educational tasks as a factor of the effectiveness of forming skills and abilities for independent exercises by students of pedagogical universities / *Modern Problems of Physical Education and Sports of Schoolchildren and Students of Ukraine: Materials of the XI All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Young Scientists with International Participation* T. 1. P. 101 - 104.
6. Matvienko M.I. (2010) Formation of organizational skills as a factor in preparation for independent exercises by students of pedagogical universities / *Bulletin of the Cherkasy National Bogdan Khmelnytsky University Series: Pedagogical Sciences*. Cherkasy. Issue. 191 (III) pp. 45 - 49.
9. Мічуда Ю.П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку (Закономірності функціонування та розвитку) [Монографія]. – К. : Видавництво НУФВСУ «Олімпійська література», 2007. – 215 с.
10. Gratton Ch., Jung B., Shibli S., Szemborska E., Taylor P., Zarzadzanie I marketing w kulturze i rekreacji : Wybrane zagadnienia. / Pod red. Bohdana Junga. – Warszawa: Semper. 1995. – 172 p.
11. Michuda Y. Sport marketing as a social phenomenon // *Proceedings of Third Annual Congress of the European College of Sport Science*. – Manchester, UK, 1998. – P. 374.
12. Chrominski Z. Test sprawnosci fizycznej //WF i Hig. Szkolna. – 1986. – 1. – S. 15 – 18.
13. Leeds Education Department and Carnegie School of Physical Education : A Joint study of physical fitness in relation to school children. – Leeds Education Authority, 1981.
14. Safrit M.J Health – Related Fitness Levels of American Yout, W: Effects Physical Activity on Children / G.A. Stull, H.M. Eckert – eds / . H.K.P. Champaign, 1986.
15. Uniwersytet Szczecinski. Informator dla kandydatow // rekrutacja@usz.edu.pl. Biuro ds. Rekrutacji. – 2020. – 90 s.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2021.3K(131).66
УДК 378:37.091.12.011.3-051:796.912.071.43

Медведєва І.М.,
доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри олімпійського та професійного спорту,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, м. Київ
Терентьєва Н.О.,
доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри олімпійського та професійного спорту,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, м. Київ

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА З ФІГУРНОГО КАТАННЯ НА КОВЗАНАХ З УРАХУВАННЯМ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття репрезентує окремі аспекти професійної підготовки тренера-викладача з фігурного катання на ковзанах з урахуванням особливостей змагальної діяльності в контексті глобальних суспільних викликів сьогодення та основних запитів роботодавців щодо підготовки фахівців з гнучким мисленням та адаптивними можливостями. Окреслено характерні риси діяльності тренера високої кваліфікації та виокремлено конкретні цільові наміри, які можуть і мають бути реалізовані фігуристами в різнорівневих змаганнях. Актуалізовано напрями спеціальної фізичної підготовки фігуристів з урахуванням ускладнення програм, високих спортивних досягнень, зростаючої конкуренцією на міжнародній спортивній арені, що обумовлює необхідність пошуку нових шляхів удосконалення підготовки. Наголошено на важливості психологічного супроводу та забезпеченні дидактичної основи навчально-тренувального й тренувального процесів.

Ключові слова: тренер-викладач, фігурне катання на ковзанах, змагальна діяльність, психолого-педагогічні здатності, цільові наміри, спеціальна підготовка, психологічна готовність.

Медведєва І.М., Терентьєва Н.А. Профессиональная подготовка тренера-преподавателя по фигурному катанию на коньках с учетом особенностей соревновательной деятельности. *Статья представляет отдельные аспекты профессиональной подготовки тренера-преподавателя по фигурному катанию на коньках с учетом особенностей соревновательной деятельности в контексте глобальных общественных вызовов современности и основных запросов работодателей касательно подготовки специалистов с гибким мышлением и адаптивными возможностями. Определены характерные черты деятельности тренера высокой квалификации и выделены конкретные целевые намерения, которые могут и должны быть реализованы фигуристами на разноуровневых соревнованиях. Актуализированы направления специальной физической подготовки фигуристов с учетом усложнения программ, высоких спортивных достижений, возросшей конкуренцией на международной спортивной арене, что*

обусловливает необходимость поиска новых путей совершенствования подготовки. Подчеркнута важность психологического сопровождения и обеспечения дидактической основы учебно-тренировочного и тренировочного процессов.

Ключевые слова: тренер-преподаватель, фигурное катание на коньках, соревновательная деятельность, психолого-педагогические способности, целевые намерения, специальная физическая подготовка, психологическая готовность.

Medvedieva I.M., Terentieva N.O. Professional training of a coach-instructor in figure skating taking into account the peculiarities of competitive activity. The article presents separate aspects of professional training of a coach-instructor in figure skating, taking into account the peculiarities of competitive activity in the context of today's global social challenges and the main demands of employers to training professionals with flexible thinking and adaptive capabilities. The state standard of higher education of specialty 017 – Physical culture and sports and educational (professional) programs of higher education institutions, which provide a set of competencies of the graduate, which allows to successfully carry out professional activities, including of the coach-instructor.

A set of approaches comprise **the methodological basis** of the study (acmeological, activity, ontological, synergetic) and principles (the combination of theory with practice, scientificity, continuity), aimed at achieving **the goal of scientific research** – outlining pedagogical aspects of the figure skating coach-instructor's professional training taking into account peculiarities of competitive activity.

Emphasis is placed on the psychological and pedagogical abilities of the coach-instructor in figure skating (academic, organizational, didactic, communicative, major, perceptual, expressive, constructive, authoritarian/authoritative, special). The activity characteristic features of the highly qualified coach are outlined and specific target intentions that can and should be realized by skaters in multilevel competitions are singled out. The directions of special physical training of skaters have been updated, taking into account the complexity of programs, high sports achievements, increased competition in the international sports arena, which necessitates the search for new ways of improving training. The importance of providing not only the technical-tactical and physical components of training but also psychological support and didactic basis of educational and training processes is emphasized.

It is concluded that 1) competitive activity in sports reveals the potential of man, physical and mental reserves of their body; 2) the growth of sportsmanship requires a progressive method of teaching and training, which involves knowledge of theories, rules that help to understand the complex kinematic and dynamic characteristics of movements; 3) high-quality professional training of the coach-instructor provides a complex combination of sports and psychological and pedagogical components of the program.

Keywords: trainer-teacher, figure skating, competitive activity, psychological and pedagogical abilities, target intentions, special training, psychological readiness

Постановка проблеми у її загальному вигляді. XXI століття характеризується прискоренням темпів розвитку суспільства, розширенням масштабів міжкультурної взаємодії, ростом глобальних проблем, необхідністю готовності до політичного та соціального вибору, скороченням сфери некваліфікованої та малокваліфікованої праці, структурними змінами у сфері зайнятості, професійною мобільністю, зростанням значущості людського капіталу, конкуренції, готовністю адаптуватися відповідно до вимог роботодавців тощо. Сучасний роботодавець мало зацікавлений у фахівцях з відсутністю гнучкого мислення та адаптивних можливостей, перспективи працевлаштування мають ті, хто вільно орієнтується в предметній сфері та здатен швидко адаптувати наявні знання та уміння до вимог швидкозмінного виробничого середовища, самонавчатися та самовдосконалюватися, застосовувати нові, новітні та інноваційні технології, оптимальні та максимально ефективні для конкретної ситуації, відслідковувати зміни та регулювати власну діяльність з їх урахуванням. Роботодавці зазначають, що при підготовці майбутніх фахівців різних галузей в закладах освіти практично не приділяється уваги розвитку особистісних якостей випускників відповідно до професії галузі та вимог ринкового типу суспільства, що суттєво зменшує їх шанси на працевлаштування в галузі. Зазначимо, що понад 70 % випускників закладів вищої освіти працює не за фахом, будучи не тільки не готовими до вимог галузі та професії, а й не усвідомлюючи власний потенціал, можливості, переконання, відповідність тій чи іншій професії тощо [5, с. 27].

Прийнятий у 2019 році стандарт вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» задекларував на державному рівні комплекс компетентностей випускника [4], якого він набуває у закладі вищої освіти та який дозволяє йому успішно здійснювати професійну діяльність, зокрема й тренера-викладача.

Зміст підготовки розглядається не як система навчальних предметів, а як предмет освітньої, квазіпрофесійної, навчально-професійної діяльності, що передбачає дієву позицію студентів, забезпечує змістовну реалізацію принципу зв'язку теорії з практикою. Перехід від навчальної діяльності до професійної забезпечується поступовою трансформацією мотивів з навчальних на професійні, створенням та дотриманням психолого-дидактичних умов інтеграції навчальної, наукової і виробничої діяльності кожного майбутнього фахівця, предметною реалізацією принципу зв'язку теорії і практики, єдності навчання і виховання, принципу послідовного моделювання при навчанні у закладі вищої освіти цілісного змісту професійної діяльності фахівця [6, с. 5].

Методологічну основу дослідження становить комплекс підходів (акмеологічний, діяльнісний, онтологічний, синергетичний) і принципів (поєднання теорії з практикою, науковості, наступності), спрямованих на реалізацію **мети** наукової розвідки – окреслення педагогічних аспектів професійної підготовки тренера-викладача з фігурного катання на ковзанах з урахуванням особливостей змагальної діяльності.

Виклад основних результатів дослідження. Саме тому, окрім визначених стандартом загальних та спеціальних компетентностях, акцентуємо увагу на тому факті, що професійна підготовка тренера-викладача передбачає набуття ними спеціально-професійних та психолого-педагогічних компетентностей (здатностей), необхідних для успішного виконання

професійної діяльності.

Серед психолого-педагогічних здатностей тренера-викладача з фігурного катання на ковзанах виокремимо: академічні (виражаються в прагненні тренера до більше глибокого оволодіння професією; відстежувати нове, що з'являється в обраному й у родинних видах спорту; знати про можливості застосування наукових даних у підготовці кваліфікованих спортсменів, проводити власні дослідження, ставити експерименти; узагальнювати власний досвід, вивчати досвід колег; виступати з доповідями на семінарах, на науково-практичних конференціях, висвітлювати результати проробленої роботи в періодичній пресі, наукових збірниках; підвищувати ефективність тренувального процесу, знання про засоби відновлення, психологічну надійність спортсменів на змаганнях тощо); організаційні (залежать від комплексу особистісних якостей тренера (швидкості й гнучкості мислення, рішучості, витримки, наполегливості, вимогливості тощо) й проявляються в організації життя й побуту юних спортсменів, їхнього навчання, праці, відпочинку; умінні організувати колектив, згуртувати його; проведенні різноманітних заходів, встановленні ділових внутрішньо колективних зв'язків і відносин; умінні доцільно організувати власну діяльність; здатність оцінювати обстановку, приймати рішення й досягати їхнього виконання тощо); дидактичні (спрямовані на передачу знань, доступності навчання, ясності й зрозумілості в поясненні, у прояві інтересу до спортивної діяльності, мобілізації уваги, активізації самостійного мислення вихованців. Тренерам необхідно звернути увагу на дотримання при навчанні всіх ланок: сприйняття – осмислення – закріплення – повторення. Практика спорту засвідчує, що найчастіше при навчанні випадає ланка «осмислення», а це позначається на оволодінні технікою складних елементів фігурного катання на ковзанах і необхідності її зміни); комунікативні (спілкування зі спортсменами, уміння знайти правильний підхід до них, встановити доцільні стосунки, що ґрунтуються на педагогічному тактові); мажорні (пов'язані з вірою тренера в кожного спортсмена, його вмінням надихнути спортсмена на досягнення високого результату, змусити повірити у свої сили, створити на заняттях обстановку підвищеної емоційності); перцептивні (передбачають педагогічну спостережливість, що дозволяє проникати у внутрішній мир вихованця, розуміти його переживання й стани, зміни особистості, помічати позитивні якості й максимально використовувати їх у процесі виховання, виявляти його інтереси, схильності, прихильності, найбільш авторитетних для них осіб і використати їхній вплив у педагогічному процесі); експресивні (проявляються в найбільш ефективному з педагогічної точки зору вираженні своїх думок, знань, переконань, почуттів за допомогою мовлення, міміки й пантоміміки, що вирізняються внутрішньою силою, переконаністю, культурою мовлення, гарною дикцією, емоційністю, чіткою побудовою фраз, відсутністю стилістичних і граматичних погрішностей, умінням говорити експромтом тощо); конструктивні (є умовою успішного проектування і формування особистості та колективу юних спортсменів; передбачати результати своєї діяльності, поведіння вихованців у педагогічних ситуаціях тощо); авторитарні/авторитетні (пов'язані з вимогливістю, впливом, шанобливим ставленням до вихованців, знанням своєї справи, відповідальним виконанням обов'язків; встановленням / завоюванням авторитету); спеціальні (спрямовані на всебічне вдосконалення педагогічної діяльності тренера і пов'язані з розвитком його творчих здатностей, що проявляються в його професії (фігурному катанні на ковзанах). Якщо в тренера є також здатності до живопису, музики, техніки, то включаючи їх у свою діяльність, він збагачує педагогічні здатності, розширює діапазон виховного впливу на юного спортсмена; наприклад, художньо-образні; музичні та ін.) [1-3].

Тренерів високого рівня творчості вирізняють: бажання експериментувати й накопичувати новий досвід, естетична вразливість, гнучкість і незалежність мислення й дій, висока творча енергія, здатність концентрувати свої творчі вміння, прагнення до рішення все більше складних завдань.

Тренерів високої кваліфікації властивий постійний пошук нових шляхів, способів і прийомів висловлювання й показу навчального матеріалу, вироблення міцних навичок і умінь; здатність бачити перспективи розвитку, знаходити доцільні шляхи вирішення проблем, враховувати в тренувальному процесі вікові й індивідуальні особливості юних спортсменів.

Тренерів-майстрів характеризує високий рівень самопізнання: найбільш адекватна самооцінка, особлива чутливість до достоїнств і недоліків власної особистості і діяльності, уміння розуміти причини своїх творчих успіхів і невдач. Завдяки успішному діагностуванню своїх професійних можливостей тренери даної групи успішно регулюють власні педагогічні дії.

Характерними рисами діяльності тренера високої кваліфікації виокремлюють: – високий професіоналізм у веденні тренувальних занять; – творчий і різноманітний характер ведення тренування; – схильність до імпровізації; – підвищений і нерівномірний темп ведення занять; – оперативність у рішенні педагогічних завдань у ході тренування; – різноманітність методичних прийомів навчання й способів педагогічного впливу; – висока дисциплінованість і вимогливість до себе; – використання різноманітних форм і засобів спілкування з юними спортсменами (гумор, жарт, міміка).

Для тренерів (і вихованців) для організації навчально-тренувального й тренувального процесів значущим є усвідомлення різноманітності конкретних цільових намірів, які можуть і мають бути реалізовані фігуристами в різнорівневих змаганнях, зокрема:

- націленість на перемогу, досягнення максимально можливого результату, спортивної переваги над суперниками (є можливим при бездоганному прокаті змагальної програми);
- націленість на демонстрацію як умога більш високого результату в полегшених умовах (в неосновних офіційних змаганнях) або об'єктивно обмежувальних його (виконання змагальної програми у неофіційних або напівофіційних змаганнях тренувального й контрольного характеру);
- націленість на демонстрацію навмисно лімітованого результату, що передбачає запланований прояв можливостей фігуриста; таким чином, формується установка, що дозволяє уникнути зайвої напруженості змагального навантаження;
- умовно-змагальна націленість не зосереджена на спортивно-технічному результаті, оскільки найпоширенішим варіантом є участь фігуристів у показових виступах [1-3].

Зауважимо, що для сучасного фігурного катання на ковзанах характерним є ускладнення змагальних композицій, підвищення їхньої якості й технічної майстерності виконавців, що вимагає як удосконалення методики їх складання, засноване на принципі раціональної побудови програм, так і покращенні якості спеціальної фізичної підготовки.

Індивідуалізовані форми дії спортсменів утворюються і вдосконалюються у всіх активно-рухових видах спорту залежно від індивідуального рівня розвитку рухових здатностей, які є провідними у певному виді спорту. Значущим є реалізація принципу «вибірчої спрямованості і єдності різних сторін підготовки спортсмена», що відбувається на основі спрямованого урахування природних взаємозалежностей і співвідношень, які пов'язують у взаємодоповнюваний комплекс різні якості, здатності, уміння і навички спортсмена в процесі їхнього прояву, формування і розвитку [3]. Зазначимо, що цей принцип не встановлює врегульованих загальних норм кількісних співвідношень, і не тільки тому, що вони змінюються в динаміку багаторічної спортивної діяльності, але й тому, що закономірно досить широкий діапазон їхнього варіювання залежно від індивідуальних особливостей розвитку спортсмена і особливостей його спортивної спеціалізації, етапу багаторічної підготовки, ряду інших змінних факторів і обставин.

Рівень розвитку сучасного фігурного катання на ковзанах характеризується винятково високими спортивними досягненнями, різко зрослою конкуренцією на міжнародній спортивній арені, що обумовлює необхідність пошуку нових шляхів удосконалення підготовки фігуриста, зокрема й засобами спеціальної підготовки.

Спеціальна підготовка вибудовується з урахуванням біомеханічних умов її реалізації до конкретних елементів фігурного катання на ковзанах. В основі хореографічної підготовки лежить музика і кожен обраний музичний здобуток вимагає інтерпретації за допомогою засобів хореографії в змагальній композиції фігуристів. Спеціальна фізична підготовка фігуристів передбачає силову підготовку (через метод максимальних зусиль як провідний при підготовці фігуристів високої кваліфікації; метод повторних зусиль для фігуристів більш низької кваліфікації; метод динамічних зусиль для розвитку здатності до швидкого прояву сили), яка передбачає виконання вправ для розвитку максимальної сили фігуристів, вибухової сили фігуристів, спеціальних вправ для розвитку швидкісних здатностей фігуристів; удосконалення координаційних здатностей; розвиток спеціальної витривалості фігуристів; розвиток гнучкості через виконання вправ для розвитку вестибулярної стійкості; хореографічну підготовку (гармонійне сполучення музики, драматургії, хореографії з мистецтвом володіння ковзаном і якістю виконання спортивних елементів); спортивну майстерність (акторська майстерність, індивідуальність, музикальність, творчість, загальна культура рухів тощо) [1].

Кваліфікованим фігуристам особливу увагу варто приділяти подальшому формуванню власного стилю виконання, удосконаленню творчих здатностей. При високому рівні технічної і фізичної підготовленості фігуриста вирішальним фактором високих спортивних досягнень є психологічна змагальна готовність, яка має бути введена в щоденне тренування фігуриста з перших кроків навчання як спрямована мобілізація психічної активності з синхронним підвищенням рівня самоконтролю, керуванням увагою та іншими вольовими проявами.

Керування процесом уваги – це вольовий акт, від якого повністю залежить стан психічної готовності до тренувальних і змагальних дій. У сучасному фігурному катанні ускладнення довільних програм відбувається не тільки за рахунок включення багатообертних стрибків, збільшенні ролі каскадів і комбінацій, що складаються з декількох виконуваних послідовно один за іншим стрибків, різноманітних обертань. Нерідко зриви відбуваються через зниження мобілізованості, зібраності фігуриста при виконанні саме тих елементів, які він вважає найбільш легкими. Коректно розподіляючи увагу, контролюючи себе при виконанні всіх елементів програми, фігурист вчиться уникати грубих погіршень. Включення в тренувальні заняття різноманітних завдань (виконання стрибка з різних підходів у сполученні з іншими елементами) і рекомендацій для концентрації уваги і розвитку мислення формує у фігуриста концентроване ставлення до виконання вправи, удосконалює керування рухами в складних рухових діях і підвищує стабільність виконання [1-2].

Спрямоване переключення уваги та її концентрація регулюється психічною активністю фігуриста. Коректно вибудовані цілі мобілізують психічну активність на оптимальне виконання окремих тренувальних занять і на високі спортивні досягнення. Якщо заняття не має мети – немає і цілеспрямованої організації психічної активності, відповідно, й очікувати виконання тренувальних завдань на високому якісному рівні не є можливим.

Формування психічної готовності відбувається через творчу і спільну для спортсмена й тренера розробку і реалізацію індивідуальної стратегії і тактики тренувальних і змагальних дій з метою мобілізації психічної активності на високі спортивні досягнення. Стратегія психологічної підготовки полягає в організації оптимального стану психічної готовності до моменту вирішального старту. У кожного спортсмена існують свої прийоми налаштування перед виконанням змагальної дії, але всі вони повинні бути багаторазово перевірені під час тренувальних занять і максимально наближеними до змагальної ситуації (контрольні прокати). Іншими словами, до моменту змагань у спортсмена, який розраховує на високі досягнення, повинен бути повністю організований, керований свідомим контролем і доведений до автоматизму, стан психічної готовності до виконання змагальної програми [2].

Зазначене спричиняє необхідність змін в освітньо-професійних програмах підготовки тренера-викладача. Наведемо приклади навчальних дисциплін, які забезпечують підготовку тренера-викладача, здатного забезпечити не лише техніко-тактичну складову підготовки спортсмена (на розкриття цього аспекта підготовки фігуристів спрямовано попередні науково-методичні роботи І.М. Медведєвої), а й надати психологічний супровід та забезпечити дидактичну основу навчально-тренувального й тренувального процесів (на прикладі підготовки майбутніх фахівців спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» на факультеті Фізичного виховання, спорту і здоров'я Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова). Це: Психологія спорту, Методика викладання обраного виду спорту, Прогнозування і моделювання у спорті; Біомеханіка, Олімпійський і професійний спорт тощо.

Висновки. Змагальна діяльність у спорті розкриває потенційні можливості людини, фізичні й психічні резерви його організму. Орієнтація в просторі і часі, сприйняття і аналіз інформації, ухвалення рішення і здійснення дій у змаганнях

ускладнені досить рухливим емоційним фоном. При цьому багаторазові (в одних змаганнях) контрастні зміни емоцій пов'язані зі стресовими, а іноді й екстремальними впливами умов змагальної боротьби на організм спортсмена.

Для росту спортивної майстерності необхідна прогресивна методика навчання і тренування, яка передбачає знання теорій, законів, що допомагають розібратися в складних кінематичних і динамічних характеристиках рухів. Володіючи основами біомеханічного аналізу, складний рух можна розкласти на ряд його складових і, з'ясувавши його структуру, побачити помилки, намітити перспективу розвитку руху, дібрати відповідні методи і засоби навчання.

Якісна професійна підготовка тренера-викладача передбачає комплексне поєднання спортивного та психолого-педагогічного компонентів програми.

Перспективами подальших досліджень вбачаємо окреслення особливостей психолого-дидактичного супроводу професійної підготовки майбутніх спортсменів.

Література

1. Медведєва І. М. Система підготовки спортсменів у видах спорту зі складнокоординаційною структурою рухів (на матеріалі фігурного катання на ковзанах): автореф. дис... д-ра наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.01; Харківська держ. академія фізичної культури. Х., 2003. 43 с.
2. Медведєва І. М. Система підготовки спортсменів в фігурному катанні на коньках. К.: Издательство "Олимпийская литература" при Национальном университете физического воспитания и спорта Украины, 2002. 408 с.
3. Медведєва І. М. Содержание и принципы специального образования будущих специалистов в фигурном катании на коньках. Педагогика, психология та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2006. № 3 С. 58–62.
4. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Введено в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 № 567. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/017-fizichna-kultura-i-sport-bakalavr.pdf>
5. Терентьєва Н.О. Формування нового мислення як визначальний фактор професійної підготовки сучасних фахівців з вищої освітою. В кн.: Професійний успіх у контексті стратегії сталого розвитку: освіта, економіка, екологія: монограф. [упорядн.: Н. О. Терентьєва; Л. Г. Горяня]. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 410 с. С. 23-45.
6. Терентьєва Н.О., Кузьменко В.В. Методика викладання економічних дисциплін у вищій школі: навчальний посібник. Херсон: РІПО, 2010. 150 с.

References

1. Medvedyeva I. M. (2003). Systema pidhotovky sport-smeniv u vydakh sportu zi skladnokoordynatsiynoyu strukturoyu rukhiv (na materialy fihurnoho katannya na kovzanakh) [System of training athletes in sports with a complex coordination structure of movements (on the material of figure skating)]. Abstract of Doctor's thesis. Kharkiv, Ukraine.
2. Medvedeva I. M. (2002). Systema podhotovky sportsmenov v fyhurnom katanny na kon'kakh [The system of training athletes in figure skating]. Kyiv, Ukraine: Yzdatel'stvo "Olympyskaya lyteratura" pry Natsyonal'nom unyversytete fyzycheskoho vospytanyya u sporta Ukrayny.
3. Medvedeva I. M. (2006). Soderzhanye u pryntsy py spetsyal'noho obrazovanyya budushchykh spetsyalystov v fyhurnom katanny na kon'kakh [Content and principles of special education of future specialists in figure skating]. Pedagogika, psykholohiya ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu – Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports, 3, 58–62.
4. Standart vyshchoyi osvity za spetsial'nisty 017 «Fizychna kul'tura i sport» dlya pershoho (bakalavrs'koho) rivnya vyshchoyi osvity. Vvedeno v diyu Nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 24.04.2019 № 567 [Standard of higher education in speciality 017 "Physical Culture and Sports" for the first (bachelor's) level of higher education. On: the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 24.04.2019 № 567]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/017-fizichna-kultura-i-sport-bakalavr.pdf>
5. Terentieva N. O. (2018). Formuvannya novoho myslennya yak vyznachalnyy faktor profesiynoyi pidhotovky suchasnykh fakhivtsiv z vyshchoyi osvity [Formation of new thinking as a determining factor in the training of modern professionals with higher education]. V kn.: Profesiynny uspih u konteksti stratehiyi staloho rozvytku: osvita, ekonomika, ekolohiya – In: Professional success in the context of sustainable development strategy: education, economics, ecology. Cherkasy, Ukraine: Vydavets' Chabanenko Yu.A.
6. Terentieva N. O., Kuzmenko V. V. (2010). Metodyka vykladannya ekonomichnykh dystsyplin u vyshchii shkoli: navchal'nyy posibnyk [Methods of teaching economics in high school: a textbook]. Kherson, Ukraine: RIPO.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2021.3K(131).67
УДК 378.147

Мирошніченко Віталій Олександрович,
викладач кафедри фізичного виховання
Національний університет біоресурсів і природокористування України

МОТИВАЦІЙНЕ СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті висвітлена проблема мотивації до занять фізичним вихованням студентської молоді I-II курсу Національного університету біоресурсів і природокористування України. Досліджено особливості прояву мотивації до занять фізичною культурою і спортом. Виявлено суттєві відмінності у мотиваційній сфері юнаків і дівчат. Встановлено, що провідним мотивом у дівчат є мотив фізичного самоствердження, а у юнаків мотив емоційного задоволення. Констатовано підвищення свідомого ставлення до занять фізичним вихованням у хлопців-студентів другого курсу у